Fundusze Europejskie Program Regionalny | Rzeczpospolita Polska | PODKARPACKIE przestrzeń otwarta | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

Aktualizacja oceny ex ante instrumentów finansowych w ramach RPO WP 2014-2020

Prezentacja raportu końcowego

Komitet Monitorujący RPO WP 2014-2020, 23 maja 2018

PAG Uniconsult

imapp

Cele aktualizacji Analizy ex ante instrumentów finansowych RPO WP 2014-2020

Cel główny aktualizacji Analizy ex ante instrumentów finansowych w RPO WP 2014-2020

Ocena zasadności, możliwości i zakresu zastosowania instrumentów finansowych wraz z przeprowadzeniem oceny ryzyka dla gwarancji oraz oceną koncepcji wdrożenia instrumentów finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

Cele szczegółowe analizy ex ante IF w RPO WP 2014-2020

1	Ponowna ocena zasadności, możliwości i zakresu stosowania instrumentów finansowych w RPO WP wraz z aktualizacją i uszczegółowieniem strategii inwestycyjnej wykorzystania instrumentów finansowych.
2	Ostrożna ocena ryzyka gwarancji (dla instrumentów gwarancyjnych w RPO WP).
3	Ocena koncepcji wdrażania instrumentów finansowych w RPO WP w zakresie finansowania projektów w priorytetach inwestycyjnych, w których wykorzystanie instrumentów finansowych nie zostało przewidziane oraz nie objętych analizą w ramach Oceny ex ante instrumentów inżynierii finansowej dla RPO WP 2014-2020.

Odbiorcy wyników badania:

- Perspektywa administracyjna – IZ i IP;
- Komitet Monitorujący RPO WP;
- Instytucje realizujące instrumenty finansowe w województwie (BGK i pośrednicy finansowi);
- Odbiorcy ostateczni instrumentów finansowych w województwie.

Odniesieniem do zrealizowanego badania są ustalenia poprzedniej Analizy ex ante, wykonanej w 2014 r. ("Ocena ex ante instrumentów inżynierii finansowej w ramach RPO WP 2014-2020 - Raport końcowy").

Wskazania wynikające z poprzedniej analizy ex ante instrumentów finansowych (2014)

W analizie zostały zaproponowane następujące instrumenty finansowe:

- W PI 3c **pożyczki na rozwój działalności gospodarczej w kwocie do 120 tysięcy złotych** (oprocentowanie od 2% do 10%) oraz **pożyczki na zakup aktywów opartych na innowacyjnej technologii do 400 tysięcy złotych** (oprocentowane w wysokości od 2 do 6%), a także **poręczenia w wysokości do 500 tysięcy złotych**.
- W PI 4a **pożyczki o maksymalnej wartości do 20 milionów złotych,** o oprocentowaniu wynoszącym co najmniej 2%, na okres do 10 lat.
- W PI 4c **pożyczki w wysokości do 2 milionów złotych**, oprocentowane w wysokości 2%, o zapadalności co najmniej 10 lat.
- W PI 8iii **pożyczki na rozpoczynanie działalności gospodarczej o maksymalnej wartości do 60 tysięcy złotych** (niejasna wysokość oprocentowania – od 0,7% do 7%).
- W PI 9b **pożyczki na okres do 15 lat,** bez wskazania maksymalnej wartości**.**

Od momentu realizacji oceny ex ante szereg kwestii formalno-prawnych zostało uszczegółowionych i wyjaśnionych, stąd też zapewne ostateczne rozstrzygnięcia, zawarte w SzOOP, nieco się różniły od zawartych w ocenie ex ante propozycji.

Obecnie planowane/wdrażane instrumenty finansowe w ramach RPO WP 2014-2020

	Beneficjent	Grupa docelowa	Alokacja	Instrument finansowy
Poddziałanie 1.4.2	BGK jako podmiot wdrażający fundusz funduszy	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa	€ 44,72 mln ≈ 192,3 mln zł	• Pożyczka standardowa • Pożyczka innowacyjna • Poręczenie
Działanie 7.3, typ projektu 2		Osoby, które ukończyły 29 lat, należące do grupy bezrobotnych lub biernych zawodowo, w tym rolnicy i członkowie ich rodzin, prowadzący indywidualne gospodarstwa rolne do wielkości 2 ha, zamierzający odejść z rolnictwa.	€ 5,73 mln ≈ 24,6 mln zł	• Pożyczki na uruchomienie działalności gospodarczej, przyznawane na warunkach preferencyjnych.

Techniki badawcze

Zróżnicowanie technik badawczych dostosowane do specyfiki badania.

Techniki badawcze w ramach dwóch metod – jakościowej i ilościowej:

- Analiza danych zastanych,
- 5 technik jakościowych (wywiady indywidualne, panel ekspertów i studium przypadku),
- 2 techniki ilościowe (CATI – badanie telefoniczne i CAWI – badanie internetowe).

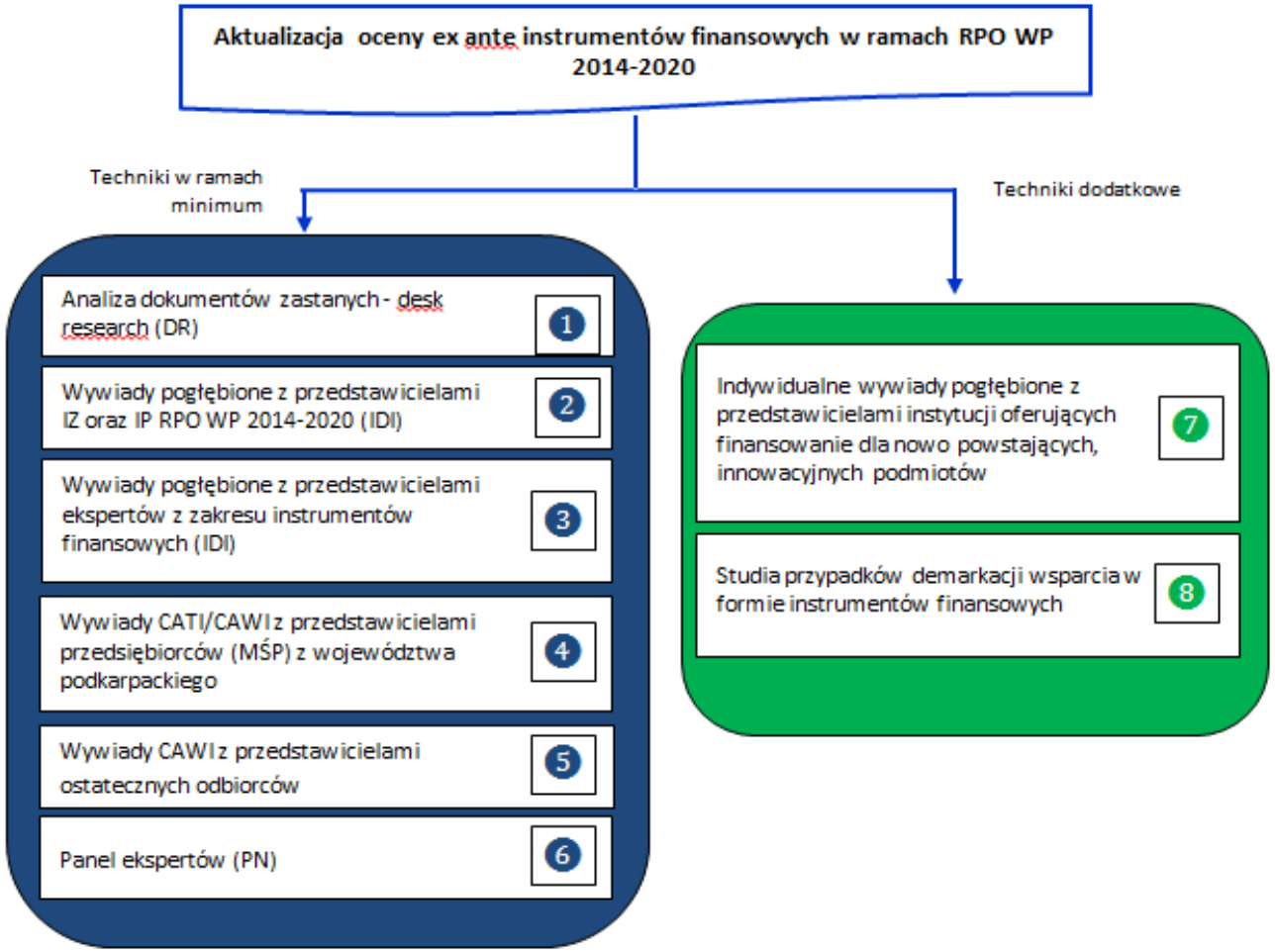

Wyniki badań ilościowych

Badanie ankietowe przedsiębiorstw – wnioski

- W ciągu ostatniego roku inwestycje przeprowadziło **57% podkarpackich MŚP**.
- **23%** firm sektora MŚP **zrezygnowało w ostatnich 12 miesiącach z inwestycji** z powodu niedostępności finansowania zewnętrznego.
- Najwięcej rezygnujących było wśród **samozatrudnionych (61%).**

Inwestycje, z których firmy zrezygnowały z powodu niedostępności finansowania zewnętrznego

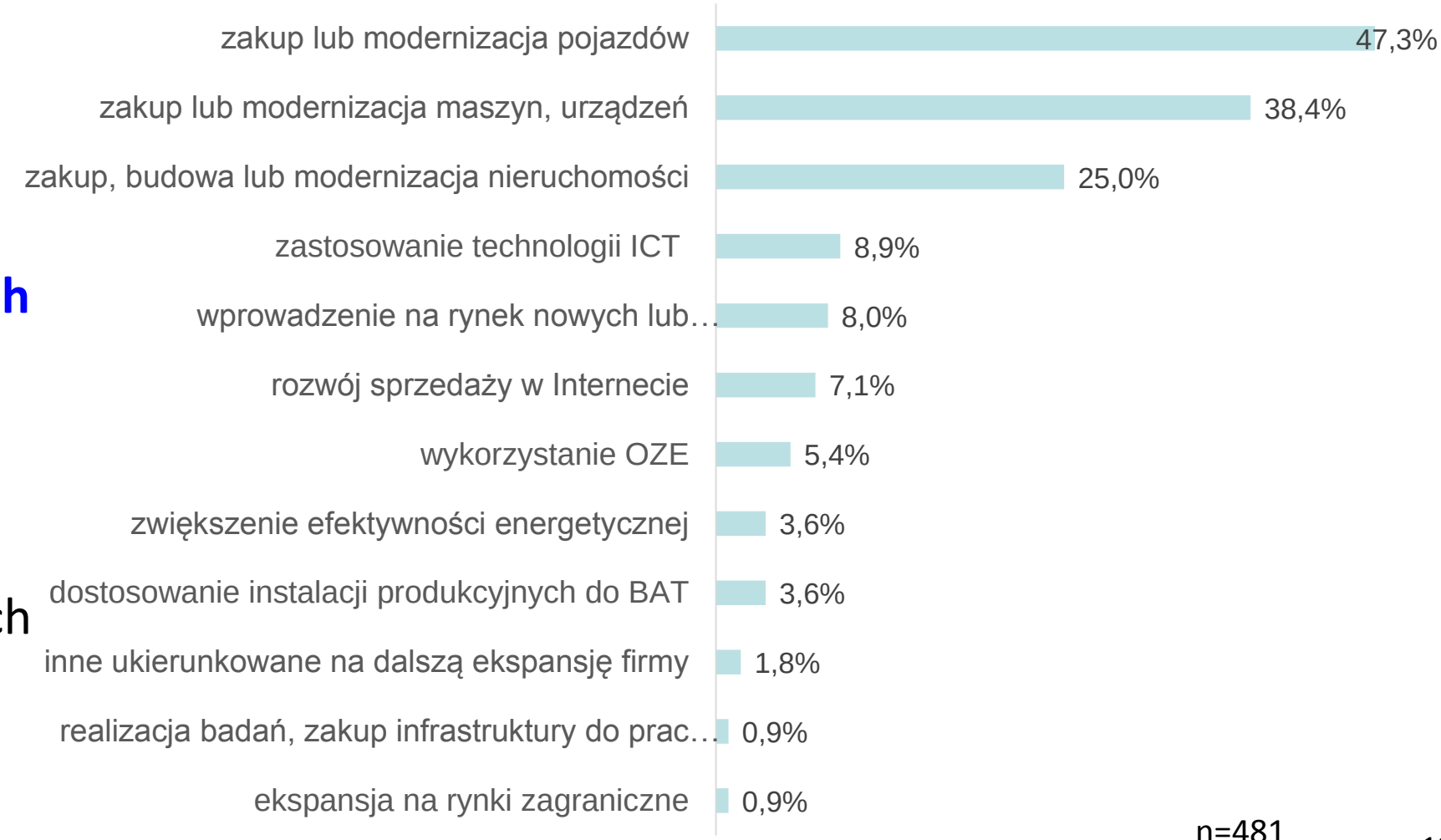

n=481

Badanie ankietowe przedsiębiorstw – wnioski

- Znacznie więcej firm deklaruje rezygnację z inwestycji z powodu deklarowanej niedostępności finansowania zewnętrznego, niż jest firm którym faktycznie go odmówiono.
- Około **9% firm** ubiegających się o finansowanie zewnętrzne otrzymuje decyzję odmowną, częściej są to podmioty z **obszarów wiejskich (15%) niż miejskich (7%).**
- Luka deklarowanych, niezrealizowanych inwestycji wyniosła 4,6 mld zł i jest znacznie wyższa niż **luka nieprzyznanego finansowania zewnętrznego (524 mln zł).**
- W luce znalazło się **ok. 3 400 firm**, mediana nieprzyznanej pożyczki wyniosła **80 tys. zł.**

Powody odmówienia przyznania finansowania zewnętrznego

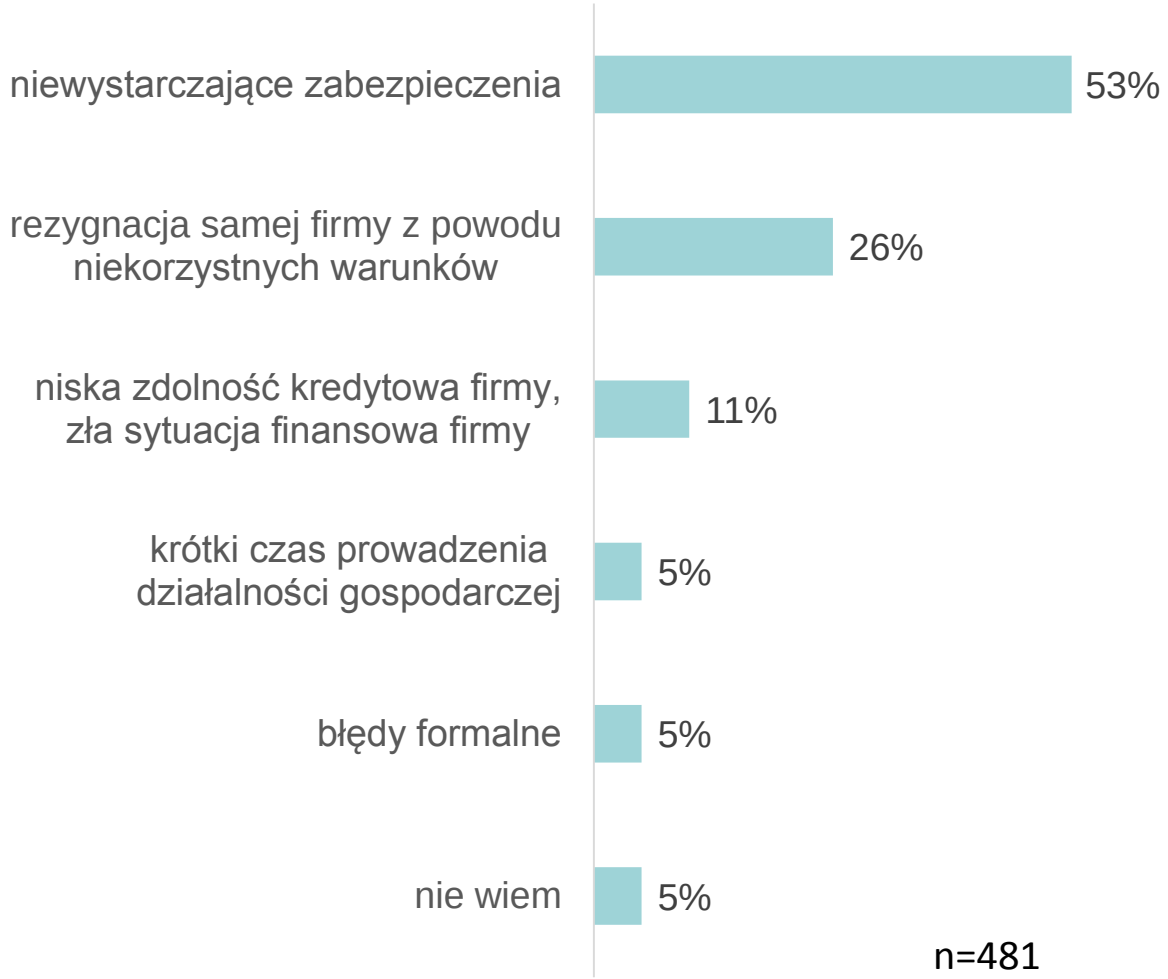

Badanie ankietowe JST – wnioski

- Wartość planowanych na najbliższe 3 lata wydatków inwestycyjnych gmin i powiatów w analizowanych obszarach wynosi ok. **2,1 mld zł.**
- Głównym **źródłem finansowania** planowanych inwestycji są **środki własne JST** oraz **dotacje ze środków RPO WP 2014-2020**. JST dosyć często wskazują również inne źródła (głównie WFOŚIGW) natomiast znacznie rzadziej kredyty lub pożyczki.
- Inwestycjami wskazywanymi jako opłacalne ekonomicznie były najczęściej: **modernizacja systemów oświetlenia (59,6%)** i **budowa lub modernizacja sieci ciepłowniczych (50%)**.
- Nieco rzadziej – OZE oraz zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkaniowych i budynków użyteczności publicznej.

plany inwestycyjne gmin i powiatów na najbliższe 3 lata

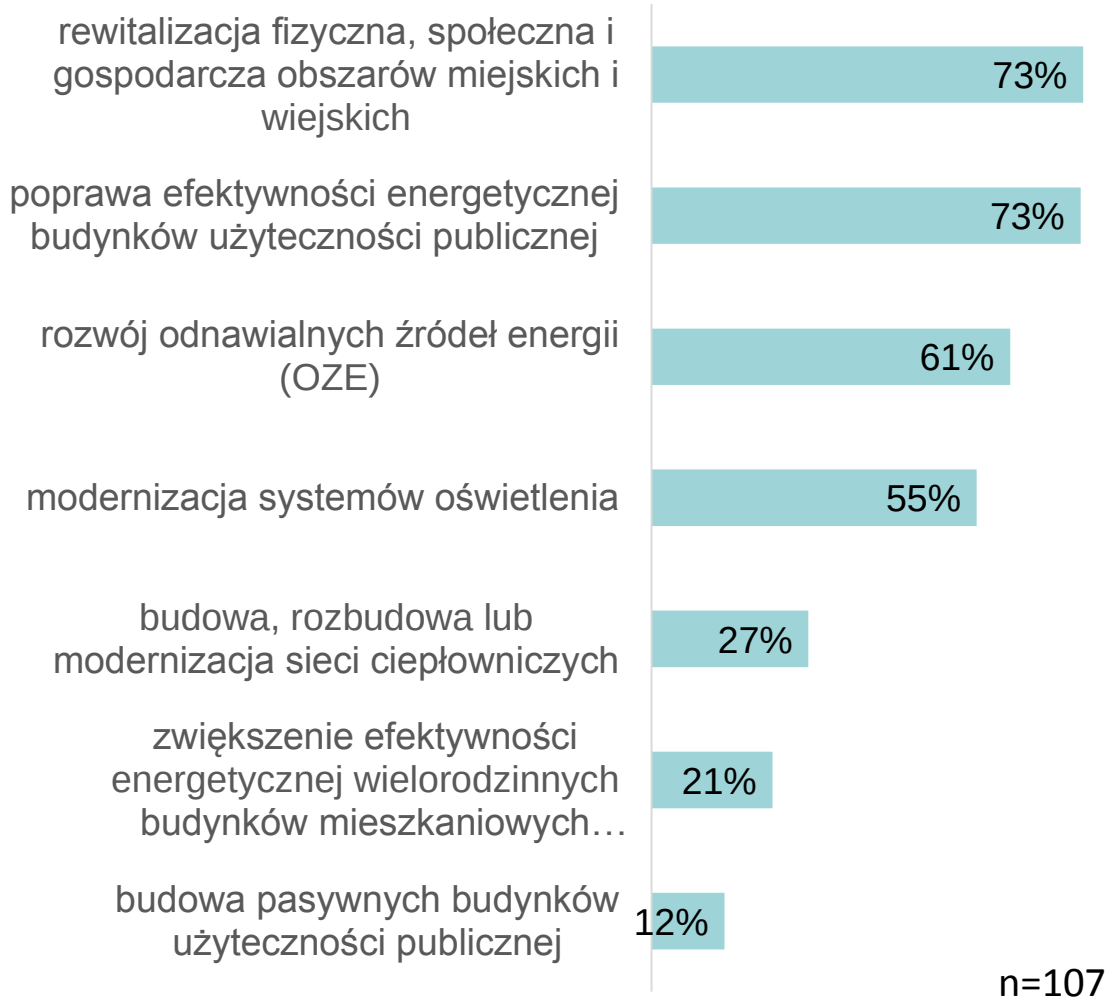

n=107

Badanie ankietowe JST – wnioski

- Około **21%** gmin i powiatów jest **zainteresowanych uzyskaniem preferencyjnej pożyczki** ze środków RPO w poszczególnych obszarach.
- Najczęściej dotyczy to inwestycji związanych z **poprawą efektywności energetycznej** budynków użyteczności publicznej, **rewitalizacją** oraz **modernizacją systemów oświetlenia.**
- Wartość potencjalnego **zapotrzebowania na preferencyjne pożyczki ze środków publicznych wynosi 320 mln zł.** Najwięcej środków jednostki samorządu terytorialnego chciałyby pożyczyć na **rewitalizację obszarów miejskich i wiejskich (73 mln)**, **modernizację systemów oświetlenia (63 mln)** oraz **rozwój OZE (62 mln).**

Badanie ankietowe wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych – wnioski

- **57%** respondentów przeprowadzało inwestycje termomodernizacyjne na przestrzeni ostatnich 3 lat.
- Pozostałe inwestycje (sieci ciepłownicze, źródła ciepła, OZE) były zdecydowanie mniej popularne (odpowiednio 20, 7 i 3%).
- **Mediana** wydatków inwestycyjnych w obszarze termomodernizacji to odpowiednio **120 tys. zł dla spółdzielni i 250 tys. zł dla wspólnot.**
- **Około połowa z tych inwestycji współfinansowana była z wykorzystaniem kredytu lub pożyczki**, które pokrywały średnio 55-60% wartości inwestycji. Pozostała część to środki własne spółdzielni i wspólnot.
- Spółdzielnie i wspólnoty **nie mają problemu z pozyskaniem środków na inwestycje termomodernizacyjne.**
- **Te które nie planują** w najbliższych latach inwestycji **nie robią tego głównie z braku potrzeb.**

Plany inwestycyjne na najbliższe 3 lata

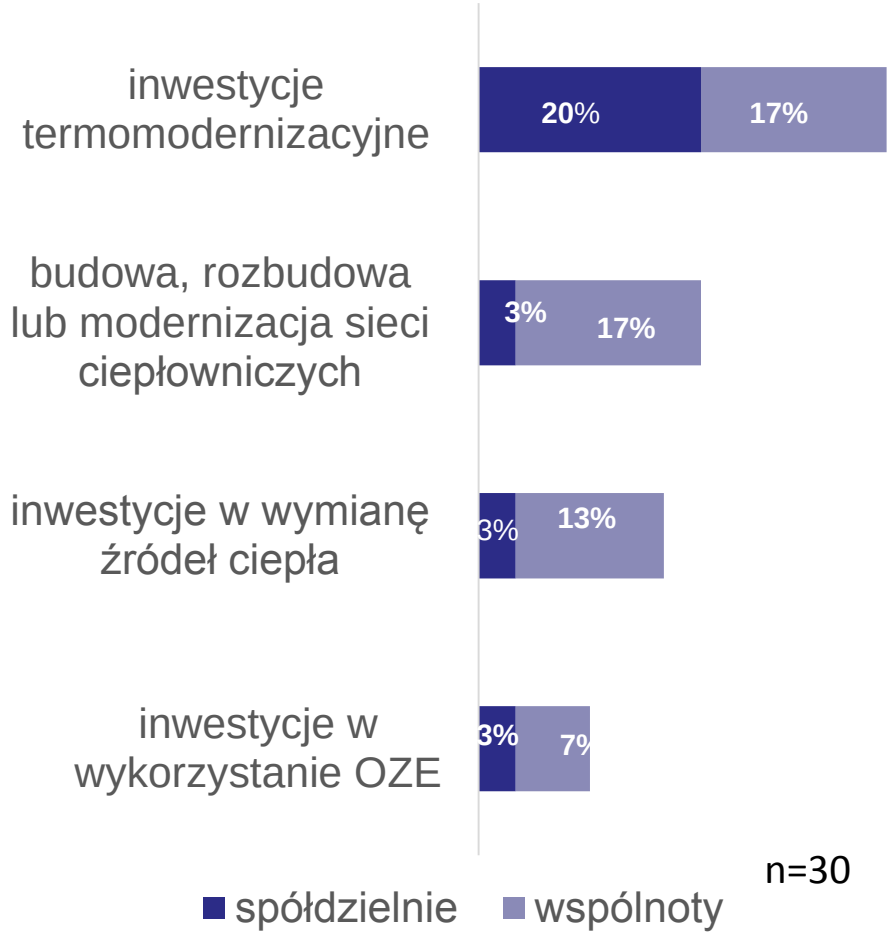

Ewentualne zastosowanie IF w ramach III Osi Priorytetowej

OP 3 Czysta energia

- Działanie 3.1 Rozwój OZE (PI 4a);
- Działanie 3.2 Modernizacja energetyczna budynków (PI 4c);
- Działanie 3.3 Poprawa jakości powietrza (PI 4e i 6e);
- Działanie 3.4 Rozwój OZE – ZIT (PI 4a).

- Projekty wspierane w ramach **PI 4a (OZE)** oraz **4c (efektywność energetyczna)** oceniono na etapie analizy ex ante jako **potencjalnie rentowne**, które mogą być wspierane przy wykorzystaniu **pożyczek preferencyjnych**.
- **W RPO WP 2014-2020 nie zdecydowano się dotychczas na wykorzystanie IF** w ramach OP3, pozostawiając jednak taką możliwość w Działaniu 3.1 i 3.2.

Działanie 3.1 Rozwój OZE (PI 4a)

Alokacja – ponad 49,5 mln euro (~200 mln zł)

Nabór	Alokacja (mln zł)	Dedykowany adresat	Liczba złożonych wniosków poprawnych formalnie	Wkład UE we wnioskach poprawnych formalnie (mln zł)	Liczba wniosków zatwierdzonych	Wkład UE we wnioskach zatwierdzonych do wsparcia (w mln zł)	% alokacji
1	120	JST projekty parasolowe	69	567,5	25	244,6	204%
2	25	JST z MOF (poza ROF)	2	1,7	2	1,7	7%
3	70	Nabór ogólny	285	290,2	85	72,4	103%

Działanie 3.1 Rozwój OZE

- **Decyzja o przeznaczeniu części środków na IF może istotnie zmniejszyć podaż projektów w ramach Działania 3.1**:
  - projekty parasolowe – instalacje prosumenckie atrakcyjne dla mieszkańców – ale IF mogłyby nie mieć wystarczającego efektu zachęty;
  - nadal dużo niewiadomych dotyczących systemu aukcji OZE – nowe inwestycje OZE, których celem będzie głównie sprzedaż energii mogą nie być tak rentowne.

- Nie rekomendujemy IF w Działaniu 3.1 RPO WP 2014-2020.

Działanie 3.2 Modernizacja energetyczna budynków (PI 4c)

Alokacja – ponad 125,5 mln euro (~500 mln zł)

Nabór	Alokacja (mln zł)	Adresat	Liczba złożonych wniosków poprawnych formalnie	Wkład UE w złożonych wnioskach poprawnych formalnie (mln zł)	Liczba zatwierdzonych wniosków	Wkład UE we wnioskach zatwierdzonych do wsparcia (mln zł)	% alokacji
1	300	JST	107	263,4	101	252,5	84%
2	198	spółdzielnie, wspólnoty, JST	47	75	45	70,7	36%
3*	30	obiekty ochrony zdrowia	32**`	71,2**	-	-	-

* Nabór zakończony w kwietniu 2018 roku

** Wszystkie wnioski złożone w ramach naboru

Działanie 3.2 Modernizacja energetyczna budynków (PI 4c)

- **Skala zainteresowania wsparciem sugerować może problemy z wykorzystaniem alokacji w ramach Działania 3.2.**
- Relatywnie **niewielka podaż projektów przy wsparciu dotacyjnym** oznaczać może **jeszcze mniejsze zainteresowanie wsparciem w formie IF.**
- **Finansowanie inwestycji termomodernizacyjnych jest relatywnie łatwo dostępne.**
  - IF w RPO WP 2014-2020 mogłyby nie wypełniać luki na rynku, a raczej konkurować z instrumentami dostępnymi na rynku, w tym premią termomodernizacyjną BGK (około 45 projektów rocznie).
- Projekty dotyczące modernizacji energetycznej budynków są rentowne w tym sensie, że przynoszą oszczędności z powodu mniejszego zużycia energii – jednak nie zawsze ten kto ponosi koszt inwestycji, jest tym, kto czerpie korzyści z oszczędności.
- Nie rekomendujemy IF w Działaniu 3.2 RPO WP 2014-2020.

Instrumenty finansowe – konkurencyjność i rynek pracy

Instrumenty dłużne – propozycje zmian

Pożyczka standardowa

- Zwiększenie maksymalnej wartości pożyczki standardowej do 300 tysięcy zł, a w uzasadnionej sytuacji do 500 tysięcy złotych.
- Zwiększenie dopuszczalnej szkodowości do 15%.
- Ewentualne dopuszczenie pokrywania wydatków obrotowych do 30% wartości pożyczki.

Pożyczka innowacyjna

Wariant 1 – rezygnacja z tego instrumentu i zwiększenie limitu pożyczki standardowej do 400 – 600 tysięcy zł**.**

Wariant 2 - Włączenie tego instrumentu do instrumentu pożyczki standardowej, jako jej wariantu o nieco odmiennych charakterystykach. Pożyczki wyłącznie na zakup nowych środków trwałych, wykorzystywanych w działalności gospodarczej, oprocentowanie niższe od oprocentowania pożyczki standardowej o 50 punktów bazowych, maksymalna wartość 400 – 600 tysięcy złotych.

Mikropożyczka na terenach wiejskich (opcjonalnie)

	Mikropożyczka dla firm z terenów wiejskich
Maksymalna wartość	80 000 zł
Maksymalny okres spłaty	60 miesięcy
Alokacja	6 milionów złotych
Kwalifikowalni ostateczni odbiorcy	Mikro i mali przedsiębiorcy z siedzibą lub prowadzący działalność gospodarczą na terenach wiejskich województwa podkarpackiego.
Limit szkodowości	15%
Dopuszczalna karencja	6 miesięcy od udzielenia lub 3 miesiące w ciągu każdego roku
Oprocentowanie	Możliwe są 2 warianty oprocentowania: a) na warunkach korzystniejszych niż rynkowe, zgodnie z zasadami udzielania pomocy de minimis lub a) na warunkach rynkowych, według stopy referencyjnej obliczanej przy zastosowaniu obowiązującej stopy bazowej oraz marży ustalonej w oparciu o Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych.
Rodzaje finansowanych projektów	Inwestycje realizowane na terenie województwa podkarpackiego polegające na wsparciu mikro i małych przedsiębiorstw z terenów wiejskich.

Pożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej

Produkt	Maksymalna wartość pożyczki	Maksymalna zapadalność	Dopuszczalny poziom szkodowości
Mikropożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej, RPO Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020	100 000 PLN	84 miesiące	25%
Mikropożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej, RPO Województwa Podlaskiego 2014-2020	85 111,8 PLN	84 miesiące	25%
Mikropożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej, RPO Województwa Łódzkiego 2014-2020	70 000 PLN	84 miesiące	25%
Program Wsparcie w Starcie	84 413,80 PLN	84 miesiące	Nieograniczony, przy zachowaniu wszelkich reguł profesjonalnego działania.
Mikropożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej, RPO WP (wersja historyczna)	60 000 PLN	72 miesiące	5%

Propozycje zmian – pożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej

- Podwyższenie dopuszczalnej szkodowości do 25%.
- Zwiększenie maksymalnej wartości pożyczki do 70 - 100 tysięcy złotych.
- Wydłużenie zapadalności do 84 miesięcy.

Rekomendacje

- Proponujemy **zwiększenie maksymalnej wartości pożyczki standardowej do kwoty 300 tysięcy** złotych (w razie problemów wdrożeniowych lub innych istotnych powodów nawet do 500 tysięcy złotych), z jednoczesnym zwiększeniem dopuszczalnej szkodowości do 15%.
- Proponujemy **rezygnację z dotychczasowej koncepcji instrumentu pożyczki innowacyjnej**, przy jednoczesnym stworzeniu możliwości udzielania pożyczek na zakup nowych środków trwałych o wartości do 400 - 600 tysięcy złotych w ramach instrumentu pożyczki standardowej lub zmodyfikowanej pożyczki innowacyjnej.
- Proponujemy rozważenie wprowadzenia nowego produktu – **mikropożyczki dla firm z terenów wiejskich**.
- Proponujemy chwilowe **opóźnienie lub nawet rezygnację** z uruchamiania instrumentów poręczeniowych w ramach RPO WP 2014-2020.
- W przypadku mikropożyczki na rozpoczynanie działalności gospodarczej należy rozważyć podwyższenie maksymalnej **szkodowości do 25%,** maksymalnej **zapadalności do 7 lat** i **maksymalnej wartości pożyczki do 70 000 - 100 000 zł.**
- **Nie rekomendujemy zastosowania instrumentów finansowych** w żadnej z pozostałych sfer interwencji RPO WP 2014-2020.

Fundusze Europejskie Program Regionalny

Rzeczpospolita Polska

PODKARPACKIE przestrzeń otwarta

Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

Dziękujemy za uwagę!

Zespół badawczy

PAG Uniconsult

imapp